

Smert kralja Volkašina.

Isafje, kmet iz (menih) piše staro povelje, kakova stiska je bila v Srbiji, kadar so se bili 1371 leta prvič Turci grozovito premogli pri Ténaru. Ta mož tako pripoveduje:

Kaj je bil ognjevil kerščenike zapadnih strani? Vzdignil je kralj Volkašin vse serce in gorške voje in imel svoja brata: despota Óglješo in vojevoda Gojka ter druge velmože. (**) Turci so imeli nekako do šestdeset tisoč izbrane vojske na turškega carja Murata. Slišali so, da imajo Turkov izganjat, ne sodèč, da nikdo nij močen, gnjevu bo jim proti stali. Zatorej teh nijso izgnali, nego sami so bili ubiti, in tam so kosti njih padle ter nepogrebene so ostali. Mnogo mnoštvo jih je umerlo, ti od mečeve ostrine, óni so bili v zaplén gnani, a neki izmed njih so utekli domov pribežali. Tolika nuja in ljutost je oblila vse gradove*) in strani zapadne, kolikoršne ušesa nijso slišala ni oči videli. Kadar so bili ubiti hrabri možje, bratje kralj Volkašin, despot Óglješa in vojevoda Gojko, razsuli so se Turci ter leteli po vsej zemlji, kakor ptice po vzduhu (zraku), in té izmed kerščenikov so z mečem klali a óne v plén gonili; ostavše je požela negodna smert, in kdor je smerti odšel, umíral je od gládi; kajti bil je tákov glad po vseh stranéh, kakoršnega nij bilo, kar svet stojí. A katerih glad nij pogubil, té so po božjem dopustilu snédali volkovi, napadajóč po dnevi in po noči. Gorjé, umíljeno je bilo videti! Ostala je zemlja vseh dobrih stvaríj pusta, ljudíj in živíne in drugih plodov, ker nij bilo ni kneza ni vojarína**) ni nastavnika v ljudéh, ni spasilca.***) Napolnilo se je vse turškega straha, in hrabra serca krepkih mož so se bila izpreménila v serca, slabéjša od ženskih. V tem času je konec vzelo tudi pleme serbskih gospodov, sedmi, ménim, rod. V resnici, tedaj so živi ljudje oblažávali pred njimi umerše. Verujte mi, jaz, ki sem po vsem neveden, ne bi mogel s pisanjem načrtati nuje, katera je tedaj bila na kerščenicéh zapadnih strani.

Pozdrav, lepa navada.

(F. Rup.)

II.

Poleg oménjenih pozdravov je navadnih še mnogo drugih; hotel sem le nekatere v misel vzeti. A ne samo z besedami, nego tudi z vedénjem ali s telesnim gibanjem se ljudje pozdravljajo. Prijateljem sézamo prijazno v roko, imenitnim osobam se ponižno uklanjamo ali odkrívamo. Roko poljubiti komu, kaže spoštovanje. Ženskim se tudi roke poljubljajo, osobito kedar se jim kdo dobríka. A na lice ali na usta koga poljubiti je znamenje priseréne ljubezni.

Poglédimo nekoliko dalje okrog sebe ter pojdimó na jug; tam nahajamo zeló drugačne običaje. Turek je Aziján ostal v noši in v običajih, da-si uže

*) Grad, die Stadt. Beseda: mesto je v tem značenji po nemškem.

**) Vojarín je to, kar voditelj; besedo: vojarín so pisali starejši novoslovenski pisatelji. Beseda: vodja je nova ter napačno skovana.

***) Spasítelj stara in prava beseda, namesto: rešítelj.